

Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku

Wydział Wokalno-Aktorski

Dziedzina: Sztuki Muzyczne

Dyscyplina artystyczna: wokalistyka

mgr Monika Świostek

STRESZCZENIE PRACY DOKTORSKIEJ

Nieznane oblicza twórczości wokalne Franciszka Maklakiewicza w kontekście pieśni dotyczących tematyki miłosnej

W niniejszej pracy doktorskiej przedstawiłam wybrany dorobek pieśniarski Franciszka Maklakiewicza, na który złożyły się dwa wydane cykle pieśni. Pierwszy pt.: *Liryka miłosna* jest zbiorem sześciu pieśni. Pierwsze trzy do słów Kazimierza Tetmajera to kolejno: *Kocham Cię...* (1934), *Życzenie* i *Zawód* (1935). Następne to utwory do słów Adama Asnyka - *Panienczka* (1936) i Leopolda Staffa - *Jakże możecie kwiaty* (1938) oraz Barbary Bąkowskiej - *A jeśli chcesz zapomnieć* (1935). Drugi cykl to *6 pieśni na głos z fortepianem*, w którym Franciszek Maklakiewicz również wybrał teksty o tematyce miłosnej, pojmowanej w kontekście przyrody m. in.: *Zdajesz mi się jakąś cichą pieśnią* oraz *Zmrok* (1938) Leopolda Staffa, *Szumy* (1938) Edwarda Słóńskiego, *Noc* (1936) Teofila Lenartowicza, *Na próżno* (1935), Barbary Bąkowskiej oraz *W srebrną noc* (1935) Mieczysławy Łuczyńskiej.

Opis omawianego dzieła zawarł zarys życia i twórczości Franciszka Maklakiewicza, opracowany na podstawie literatury przedmiotu, materiałów zebranych wśród rodziny kompozytora oraz mieszczących się w Izbie Pamięci Ziemi Mszczonowskiej w Mszczonowie. W trakcie przeglądania materiałów źródłowych pojawiły się kontrowersje, które dotyczyły wykształcenia młodego kompozytora. Wykazałam, że różni się ono od opisywanego w znanych źródłach. Ważnym aspektem było również odnotowanie w pierwszym rozdziale pracy nieznanymi dotąd utworów kompozytora, których historię powstania oraz nuty przekazała jego rodzina.

W kolejnym rozdziale omawianego opracowania przeanalizowałam teksty literackie pod kątem ich walorów ekspresyjnych oraz przekazu emocjonalnego. Franciszek Maklakiewicz na kanwę swoich utworów wybrał bardzo zróżnicowane pod względem

literackim teksty o wysokiej wartości poetyckiej i językowej. Pierwszy cykl pieśni jest niemal w całości oparty na wierszach miłosnych a zestawienie utworów wchodzących w jego skład wydaje się w pewien sposób nawiązywać do tradycji romantycznej. W tekstach wybranych przez Maklakiewicza dominują bezpośrednie zwroty do adresata, co umiejscawia je w lirycie wołania i wyznania. Drugi cykl oparty jest na poezji bardziej powściągliwej w swej wymowie, zdecydowanie mniej jednoznacznej i bardziej refleksyjnej. Analiza literacka wykazała, że układ pieśni w obrębie każdego z cykli jest przypadkowy i nie podporządkowany żadnej chronologii. Kompozytor nie buduje w nich konkretnej narracji, jednak czytając teksty trudno się oprzeć wrażeniu, że w jakiś sposób utwory te tworzą całość.

Rozdział trzeci zawarł analizę środków kompozytorskich, którymi Maklakiewicz starał się obrazować muzycznie piękno wybranych tekstów literackich. I w tej warstwie opisywanych cykli odnajdujemy pewne różnice. Pierwszy z nich charakteryzuje faktura nadzwyczaj przejrzysta, o lirycznej wrażliwości i romantycznym kształcie frazy, drugi natomiast zarysowuje stylistykę nie tak uporządkowaną, bardziej młodopolską. Odkrywamy tutaj nieznaną oblicza twórczości Maklakiewicza, które dotyczą stosowanych przez niego zabiegów retorycznych. Ich przejawy dostrzegalne są zarówno w kształcie rysunku melodii, w fakturze akompaniamentu, rozwiązaniach rytmicznych, ale także w ilustracyjności dobranych tonacji.

Dopełnieniem rozważań na temat twórczości pieśniarskiej Maklakiewicza stał się opis moich własnych przemyśleń na temat problemów technicznych pojawiających się w opisywanych utworach, a także interpretacji emocjonalnej wykonywanych pieśni oraz związanego z nią przeżycia artysty i odbiorcy. Interpretując pieśni kompozytora, wykonawca powinien zwrócić szczególną uwagę na dopracowanie techniczne materiału muzycznego, w którym kryje się mnóstwo pułapek intonacyjnych, rytmicznych oraz związanych z prowadzeniem frazy wokalne. Część pieśni jest skomponowana na głos niski, co było dla mnie w pracy nad nimi wielkim wyzwaniem. Zamieściłam więc w omawianym rozdziale rozważania na temat prowadzenia głosu sopranowego w tessiturze wysokiej ale też niskiej mezzosopranowej w taki sposób, aby go nie męczyć, aby był dla słuchacza przyjemny w odsłuchu i w końcu aby mógł oddać pełnię swojej barwy przy interpretacji tej pięknej muzyki.

Stanisław Moniszko Academy of Music in Gdańsk

Vocal and Acting Department

Theme: Musical Arts

Artistic discipline: vocal studies

Monika Świostek, MA

Summary of the doctoral dissertation

The unknown faces of the vocal works by Franciszek Maklakiewicz in the context of songs touching on the theme of love

In the following doctoral thesis, I have presented selected vocal works by Franciszek Maklakiewicz that form two published song cycles. The first entitled: *Liryka miłosna* (Eng. *Love lyric poetry*) is a collection of six songs. The first three with the lyrics written by Kazimierz Tetmajer are as follows: *Kocham Cię...* (Eng. *I love you ...*) (1934), *Życzenie i Zawód* (Eng. *Wishes and Disappointments*) (1935). Next are songs to the words by Adam Asnyk – *Panienczka* (Eng. *Miss*) (1936) and Leopold Staff - *Jakże możecie kwiaty* (Eng. *How can you, flowers*) (1938) and Barbara Bąkowska – *A jeśli chcesz zapomnieć* (Eng. *And if you want to forget*) (1935). The second cycle consists of six songs for voice and piano, in which Franciszek Maklakiewicz also chose lyrics touching on love, understood in the context of nature, among others: *Zdajesz mi się jakąś cichą pieśnią* (Eng. *You seem a quiet song to me*) and *Zmrok* (Eng. *Darkness*) (1938) by Leopold Staff, *Szumy* (Eng. *Hums*) (1938) by Edward Słoński, *Noc* (Eng. *Night*) (1936) by Teofil Lenartowicz, *Na próżno* (Eng. *In vain*) (1935), Barbara Bąkowska and *W srebrną noc* (Eng. *In the silver night*) (1935) by Mieczysława Łuczyńska.

The discussion on the works in question contains an outline of Franciszek Maklakiewicz's life and work, developed on the basis of the subject literature, materials collected with the help of the composer's family and those archived in the Mszczonów Land Memorial Chamber in Mszczonów. During my browsing through the source materials, there arose controversies concerning the education of the young composer. I have shown that it differs from that described in the well-known sources. An important aspect of my work is also to include in the first chapter of the dissertation the previously unknown works of the composer, whose history of origin and sheet music were passed to me by his family.

In the next chapter of the discussed study, I analyze literary texts in terms of their expressive value and emotional message. Franciszek Maklakiewicz chose diverse literary texts of the high poetic and linguistic value as a canvas for his works. The first song cycle is almost entirely based on love poems, and the list of songs included in it seems to somehow refer to the romantic tradition. The texts chosen by F. Maklakiewicz are dominated by direct phrases to the addressee, which places them in the lyrics of calls and confession. The second cycle is based on poems that are more reserved in their meaning, definitely less explicit and more reflective. Literary analysis has shown that the arrangement of the songs within each cycle is random and not subordinated to any chronology. The composer did not build a specific narrative in them, but while reading the lyrics it is hard to resist the impression that in some way these songs form a whole.

The third chapter contains an analysis of the means of composition with which Maklakiewicz tried to musically depict the beauty of selected literary texts. And in this layer of the described cycles we find some differences. The first one is characterized by an extremely transparent texture, with lyrical sensitivity and a romantic phrase, while the second outlines the less arranged, more Young Poland style. The unknown faces of F. Maklakiewicz's works discovered here relate to rhetorical procedures used by the composer. Their manifestations are noticeable both in the shape of the melody drawing, in the accompaniment texture, rhythmic solutions, but also in the illustrative character of the chosen keys.

Complement to my thoughts on F. Maklakiewicz's songwriting is the description of my own thoughts on technical problems appearing in the described songs, as well as the emotional interpretation of the performed songs and the associated with them experience of the artist and the recipient. When interpreting the songs of the composer, the performer should pay special attention to the technical refinement of the musical material, which hides a lot of traps concerning intonation and rhythmic, as well as those associated with conducting a vocal phrase. Part of the song is composed for a low voice, which was a great challenge for me while working on them. Concluding, in this chapter I have included reflections on how to conduct the soprano voice in the high but also low mezzo-soprano tessitura so as not to fatigue the voice, to make it pleasant for the recipient to listen to, and finally to convey the full richness of the voice's tone when interpreting this beautiful music.